

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. spalio 17 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Ozono sluoksnio apsauga — Šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema Bendrijoje — Leidimų paskirstymo metodas — Leidimų skyrimas nemokamai“

Sujungtose bylose C-566/11, C-567/11, C-580/11, C-591/11, C-620/11 ir C-640/11

dėl *Tribunal Supremo* (Ispanija) 2011 m. spalio 19, 20, 24 ir 28 d. ir 2011 m. lapkričio 18 d. nutartimis, kurias Teisingumo Teismas gavo 2011 m. lapkričio 14, 21 ir 25 d. bei 2011 m. gruodžio 2 ir 14 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

Iberdrola SA,

Gas Natural SDG SA,

dalyvaujant

Administración del Estado ir kt. (C-566/11),

Gas Natural SDG SA,

dalyvaujant

Endesa SA ir kt. (C-567/11),

Tarragona Power SL,

dalyvaujant

Gas Natural SDG SA ir kt. (C-580/11),

Gas Natural SDG SA,

Bizcaia Energía SL,

dalyvaujant

Administración del Estado ir kt. (C-591/11),

Bahía de Bizcaia Electricidad SL,

dalyvaujant

* Proceso kalba: ispanų.

Gas Natural SDG SA ir kt. (C-620/11),

ir

E.ON Generación SL ir kt. (C-640/11)

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurių sudaro kolegijos pirmininkas T. von Danwitz, Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas K. Lenaerts, einantis penktosios kolegijos teisėjo pareigas, teisėjai A. Rosas, D. Šváby (pranešėjas) ir C. Vajda,

generalinė advokatė J. Kokott,

posėdžio sekretorė C. Strömholm, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2013 m. vasario 7 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Iberdrola SA* ir *Tarragona Power SL*, atstovaujamų *abogados* J. Folguera Crespo, L. Moscoso del Prado González ir E. Peinado Iríbar,
- *Gas Natural SDG SA*, atstovaujamos *procuradora* Á. Martín-Rico Sanz, padedamos *abogados* A. Morales Plaza ir R. Espín Martí,
- *Endesa SA*, atstovaujamos *abogados* F. De Borja Acha Besga ir J.J. Lavilla Rubira bei *avvocato* M. Merola,
- *Bizcaia Energía SL*, atstovaujamos *procurador* J. Briones Méndez, padedamo *abogado* J. García Sanz,
- *Bahía de Bizcaia Electricidad SL*, atstovaujamos *procuradora* F. González Ruiz, padedamos *abogado* J. Abril Martínez,
- *E.ON Generación SL*, atstovaujamos *procuradora* M. J. Gutiérrez Aceves, padedamos *abogado* J. C. Hernanz Junquero,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos S. Centeno Huerta,
- Europos Komisijos, atstovaujamos L. Banciella, E. White ir K. Mifsud-Bonnici,

susipažinęs su 2013 m. kovo 21 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87/EB, nustatančios šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičiančios Tarybos direktyvą 96/61/EB (OL L 275, p. 32; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 7 t., p. 631), 10 straipsnio išaiškinimo.

- 2 Šie prašymai buvo pateikti nagrinėjant ginčus, kilusius tarp elektros energiją gaminančių įmonių ir *Administración del Estado* dėl sumažinto atlygio už elektros energijos gamybą.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Remiantis Direktyvos 2003/87 5 konstatuojamąja dalimi, šia direktyva siekiama, kuriant efektyvią šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų (toliau – apyvartiniai taršos leidimai) Europos rinką ir darant kuo mažesnę įtaką ekonomikos plėtrai bei užimtumui, padėti veiksmingiau vykdyti Europos bendrijos ir jos valstybių narių įsipareigojimus mažinti antropogeninės kilmės šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas, kuriuos jos prisiėmė pagal 2002 m. balandžio 25 d. Tarybos sprendimą 2002/358/EB dėl Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos Kioto protokolo patvirtinimo Europos bendrijos vardu ir bendro jame numatytų įsipareigojimų vykdymo (OL L 130, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 42 t., p. 24).
- 4 Direktyvos 2003/87 7 konstatuojamojoje dalyje numatyta:
- „Bendrijos nuostatos, susijusios su valstybių narių leidimų suteikimu, yra būtinos, siekiant, kad būtų prisidedama išsaugant vidaus rinkos vientisumą ir išvengiant konkurencijos iškreipimo.“
- 5 Šios direktyvos 1 straipsnyje jos tikslas apibrėžtas taip:
- „Ši direktyva nustato [apvyartinių taršos] leidimų [prekybos] sistemą Bendrijoje <...>, siekiant, kad būtų skatinamas taupus ir ekonomiškai efektyvus išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos mažinimas.“
- 6 Minėtos direktyvos 10 straipsnyje „Paskirstymo metodas“ nustatyta:
- „Trijų metų laikotarpiui, prasidedančiam 2005 m. sausio 1 d., valstybės narės bent 95 % leidimų skiria nemokamai. Penkerių metų laikotarpiui, prasidedančiam 2008 m. sausio 1 d., valstybės narės bent 90 % leidimų skiria nemokamai.“
- 7 Pagal tos pačios direktyvos 12 straipsnio 1 dalį leidimus galima perleisti Bendrijoje iš vieno asmens kitiems, o tam tikromis sąlygomis perleidimai galimi ir tarp Bendrijos bei trečiųjų valstybių asmenų.
- 8 Direktyvos 2003/87 12 straipsnio 3 dalyje nustatyta:
- „Valstybės narės užtikrina, kad kiekvienais metais ne vėliau nei balandžio 30 d. kiekvieno įrenginio operatorius atsisakytų tokio leidimų skaičiaus, kuris atitiktų bendrą per ankstesnius kalendorinius metus iš to įrenginio išmestų šiltnamio efektą skatinančių dujų kiekį, patikrintą pagal 15 straipsnio nuostatas, ir kad tie leidimai vėliau būtų panaikinti.“
- 9 2006 m. lapkričio 29 d. Komisijos komunikate Tarybai ir Europos Parlamentui dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo leidimų nacionalinių paskirstymo planų įvertinimo antruoju ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo leidimų prekybos sistemos laikotarpiu, pridėtame prie 2006 m.

lapkričio 29 d. Komisijos sprendimų dėl Vokietijos, Graikijos, Airijos, Latvijos, Lietuvos, Liuksemburgo, Maltos, Slovakijos, Švedijos ir Jungtinės Karalystės nacionalinių paskirstymo planų pagal Direktyvą 2003/87 [KOM(2006) 725 galutinis], nurodyta:

„Aukšto lygio pareigūnų grupė konkurencingumo, energetikos ir aplinkos apsaugos klausimais pabrėžė, kad manoma, jog neužbaigus formuoti energetikos rinkų, nėra pakankamo konkurencinio spaudimo sumažinti leidimų vertės įtraukimą į elektros kainas ir taip sumažinti elektros energijos gamintojų vadinamąsias ypatingąsias pajamas [vadinamąjį nenumatytą pelną]. Be to, grupė rekomendavo, kad valstybės narės apsvaistytų atskirų sektorių diferencijuotus paskirstymus <...> antruoju paskirstymo laikotarpiu <...>“

- 10 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/29/EB, iš dalies keičiančios Direktyvą 2003/87/EB, siekiant patobulinti ir išplėsti Bendrijos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą (OL L 140, p. 3), 15 ir 19 konstatuojamosiose dalyse numatyta:

„(15) Atsižvelgiant į būtinas papildomas Bendrijos ekonomikos pastangas, *inter alia*, būtina, kad peržiūrėtos Bendrijos sistemos ekonominis efektyvumas būtų kuo didesnis ir kad apyvartinių taršos leidimų suteikimo sąlygos Bendrijoje būtų visiškai suderintos. Todėl pagrindinis apyvartinių taršos leidimų paskirstymo būdas turėtų būti aukcionai, nes paprastai laikoma, kad tai paprasčiausia ir ekonomiškai veiksmingiausia sistema. Be kita ko, taip turėtų būti išvengta netikėtai didelio [nenumatyto] pelno, o naujiems rinkos dalyviams ir sparčiau nei vidutiniškai augančios ekonomikos šalims būtų sudarytos tokios pat konkurencijos sąlygos, kaip ir esamiems įrenginiams.

<...>

- (19) Dėl šių priežasčių nuo 2013 m. elektros energijos sektoriuje turėtų būti taisyklė, kad visi leidimai parduodami aukcione, atsižvelgiant į jo galimybes perkelti padidėjusią CO₂ kainą <...>“

Ispanijos teisė

- 11 Direktyva 2003/87 į Ispanijos teisės sistemą galutinai buvo perkelta 2005 m. kovo 9 d. Įstatymu 1/2005, kuriuo reglamentuojama šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema (*Ley 1/2005 por la que se regula el régimen del comercio de derechos de emisión de gases de efecto invernadero*) (BOE, Nr. 59, 2005 m. kovo 10 d., p. 8405; toliau – Įstatymas 1/2005). Pagal šį įstatymą kiekvienas operatorius, eksploatuojantis gamybos įrenginį, kurio šiluminė galia didesnė nei 20 MW, kiekvienais kalendoriniais metais ne vėliau nei balandžio 30 d. privalo atsisakyti tokio apyvartinių taršos leidimų skaičiaus, kuris atitiktų bendrą per ankstesnius kalendorinius metus iš to įrenginio išmestų šiltnamio efektą skatinančių dujų patikrintą kiekį. Atsisakymo tikslais operatoriai gali panaudoti tiek leidimus, kurie jiems buvo paskirti dėl kiekvieno įrenginio pagal nacionalinį paskirstymo planą, tiek leidimus, kuriuos jie įsigijo apyvartinių taršos leidimų rinkoje. Įstatymo 1/2005 16 straipsnyje numatyta, kad 2005–2008 m. laikotarpiu leidimai pagal nacionalinį paskirstymo planą skiriami „nemokamai“.
- 12 1997 m. lapkričio 27 d. priėmus Įstatymą 54/1977 dėl elektros energijos sektoriaus (*Ley 54/1997 del Sector Eléctrico*; BOE, Nr. 285, 1997 m. lapkričio 28 d., p. 35097), kuriuo į nacionalinę teisę perkeltos Europos Sąjungos direktyvos dėl elektros energijos vidaus rinkos, elektros energijos gamybos veikla Ispanijoje gali verstis bet kuris ūkio subjektas, atitinkantis nustatytus techninius ir ekonominius reikalavimus.

- 13 Didmeninė elektros energijos rinka organizuojama pagal minėto įstatymo nuostatas. Šią rinką prižiūri privati įmonė *Compañía Operadora del Mercado de Electricidad SA*, kuriai pavesta nešališkai užtikrinti rinkos skaidrumą ir joje veikiančių subjektų nepriklausomumą. Rinkos veikimas pagrįstas sistema, pagal kurią energijos poreikiai tam tikru laikotarpiu palyginami su tuo pačiu laikotarpiu gautais pasiūlymais. Energija parduodama už kainą, kurią pasiūlo paskutinis gamintojas, kuriuo įėjimas į sistemą yra būtinas siekiant patenkinti elektros energijos paklausą. Tai yra maržinalinė rinka, kur visiems gamintojams, kurių pasiūlymai buvo priimti, mokama vienoda, vadinamoji „ribinė“, kaina, lygi tai, kurią pasiūlė paskutinio patvirtinto gamybos įrenginio eksploatuotojas. Ši kaina nustatyta remiantis energijos pasiūlos ir paklausos kreivių susikirtimo tašku.
- 14 2006 m. Karaliaus dekretu Ispanijos vyriausybė nustatė vartotojams taikytinus elektros energijos tarifus, kuriais, be kita ko, atsižvelgiama į elektros energijos kainas, nustatomas rinkoje kiekvieną dieną. Tačiau kadangi vėlesniuose Karaliaus dekretuose visiškai neatsižvelgta į elektros energijos gamybos sąnaudas, atsiradusias dėl laisvos rinkos, tai lėmė didėjančią tarifo deficitą.
- 15 2006 m. vasario 24 d. *Consejo de Ministros* (Ministrų taryba) priėmė Karaliaus dekretą įstatymą 3/2006 (*Real Decreto-Ley 3/2006*, BOE, Nr. 50, 2006 m. vasario 28 d., p. 8015, klaidų ištaisymas BOE, Nr. 53, 2006 m. kovo 3 d., p. 8659; toliau – Karaliaus dekretas įstatymas 3/2006), kuris įsigaliojo 2006 m. kovo 1 d. ir kurio pagrindinis tikslas – pakeisti sistemą, pagal kurią Ispanijoje lyginami elektros energijos pardavimo ir pirkimo pasiūlymai, tuo pačiu metu tą dieną ir bendroje tos dienos elektros energijos gamybos rinkoje pateikti tai pačiai įmonių grupei priklausančių operatorių.
- 16 Karaliaus dekretu įstatymo 3/2006 2 straipsnyje „2006–2007 m. nacionaliniame paskirstymo plane numatyti šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartiniai taršos leidimai“ numatyta, kad atlygis už elektros energijos gamybą sumažinamas suma, atitinkančia elektros energijos gamintojams pagal 2005–2007 m. nacionalinį leidimų paskirstymo planą nemokamai skirtų apyvartinių taršos leidimų vertę.
- 17 Šio karaliaus dekretu įstatymo preambulėje šis sumažinimas pateisinamas tuo, kad elektros energiją gaminančios įmonės nusprendė „[apyvartinių taršos leidimų] vertę įtraukti į didmeninę elektros energijos rinkoje taikomas kainas“. Joje taip pat nurodyta:
- „Be to, atsižvelgiant į tai, kad nustatant didmeninės elektros energijos rinkos kainas įtraukiama [apyvartinių taršos leidimų] vertė, lygiavertėmis sumomis sumažinamas atlygis atitinkamiems gamybos įrenginiams. 2006 m. atsiradęs didelis tarifo deficitas taip pat skatina neįskaičiuoti apyvartinių taršos leidimų vertės siekiant nustatyti šio deficito dydį. Egzistuojanti didelių kainų elektros energijos gamybos rinkoje rizika ir jos neigiamos pasekmės, kurias galutiniai vartotojai pajustų nedelsiant ir kurios yra neišvengiamos, pateisina būtinybę skubiai imtis šiame akte numatytų priemonių ir tai, kad jos yra išimtinio pobūdžio“.
- 18 2007 m. lapkričio 15 d. pramonės, prekybos ir turizmo ministras (*Ministro de Industria, Turismo y Comercio*), taikydamas Karaliaus dekretu įstatymo 3/2006 2 straipsnio 3 dalį, priėmė Įsakymą ITC/3315/2007 dėl 2006 m. atlygio už elektros energijos gamybą sumažinimo suma, atitinkančia nemokamai skirtų šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų vertę (*Orden ministerial ITC/3315/2007 sobre la regulación para el año 2006 de la minoración de la retribución de la actividad de producción de energía eléctrica en el importe equivalente al valor de los derechos de emisión de gases de efecto invernadero asignados gratuitamente*, BOE, Nr. 275, 2007 m. lapkričio 16 d., p. 46991; toliau – Ministro įsakymas ITC/3315/2007). Šio įsakymo preambulėje šiuo klausimu nurodyta, kad „atlygis gamybos įrenginiams sumažinimas suma, atitinkančia papildomas pajamas, gautas iš pardavimo pasiūlymus įtraukus nemokamai skirtų apyvartinių taršos leidimų vertę“.

Pagrindinės bylos ir prejudicinis klausimas

- 19 Pareiškėjos pagrindinėje byloje, t. y. elektros energiją Ispanijoje gaminančios įmonės, *Audiencia Nacional* administracinių bylų skyriui pateikė skundus, kuriais prašė paskelbti negaliojančiu Ministro įsakymą ITC/3315/2007 ir kuriuose, be kita ko, teigė, kad šis įsakymas prieštarauja Direktyvai 2003/87, nes juo būtų panaikintas nemokamų apyvartinių taršos leidimų poveikis.
- 20 *Audiencia Nacional* šiuos skundus atmetė, nes nusprendė, kad šiuo įsakymu nemokamų apyvartinių taršos leidimų poveikis nebuvo panaikintas.
- 21 Pareiškėjos pagrindinėje byloje dėl šių *Audiencia Nacional* sprendimų padavė kasacinius skundus prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. Pastarajam kyla abejonių dėl Direktyvoje 2003/87 įtvirtintos „skyrimo nemokamai“ sąvokos.
- 22 Viena vertus, galima išvada, kad šia direktyva netrukdoma valstybėms narėms drausti į didmeninę elektros energijos kainą įtraukti elektros energiją gaminančioms įmonėms nemokamai skirtų apyvartinių taršos leidimų sąnaudas.
- 23 Kita vertus, tokiomis priemonėmis galėtų būti panaikintas per pirminį paskirstymą taikytas nemokamų apyvartinių taršos leidimų principo poveikis, o tai galėtų pažeisti patį šia direktyva nustatytos sistemos tikslą sumažinti išmetamų šiltnamio efekta sukeliančių dujų kiekį taikant ekonominės paskatos mechanizmą.
- 24 Esant tokioms aplinkybėms *Tribunal Supremo* nusprendė sustabdyti bylų nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą, kuris bylose C-566/11, C-567/11, C-580/11, C-591/11, C-620/11 ir C-640/11 suformuluotas identišškai:
- „Ar Direktyvos [2003/87] 10 straipsnį galima aiškinti taip, kad juo nedraudžiama taikyti nacionalinės teisės aktus, kaip antai nagrinėjamus šiuo atveju, kurių tikslas ir poveikis – atlygio už elektros energijos gamybą sumažinimas suma, atitinkančia nemokamai atitinkamu laikotarpiu skirtų [apyvartinių taršos leidimų] verte?“
- 25 2012 m. sausio 18 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi bylos C-566/11, C-567/11, C-580/11, C-591/11, C-620/11 ir C-640/11 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė ir žodinė proceso dalys bei priimtas galutinis sprendimas.

Dėl prejudicinio klausimo

- 26 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Direktyvos 2003/87 10 straipsnį reikia aiškinti taip, kad juo nedraudžiama taikyti nacionalinės teisės aktų, kaip antai nagrinjamų pagrindinėse bylose, kurių tikslas ir poveikis – atlygio už elektros energijos gamybą sumažinimas suma, kuria šis atlygis padidėjo į siūlomas elektros energijos pardavimo didmeninėje elektros energijos rinkoje kainas kaip papildomas gamybos sąnaudas įtraukus nemokamai skirtų apyvartinių taršos leidimų verte.
- 27 Kaip matyti iš šios direktyvos 10 straipsnio formuluotės, pagal kurią atitinkamu laikotarpiu valstybės narės bent 95 % leidimų skiria nemokamai, juo draudžiama imti mokesčius dėl suteiktų apyvartinių taršos leidimų.
- 28 Tačiau nei šiame 10 straipsnyje, nei joksioje kitoje direktyvos nuostatoje neaptariamas apyvartinių taršos leidimų panaudojimas ir jomis tiesiogiai neapribojama valstybių narių teisė imtis priemonių, galinčių daryti įtaką apyvartinių taršos leidimų panaudojimo ekonominiams aspektams.

- 29 Todėl valstybės narės iš esmės gali imtis ekonominės politikos priemonių, pavyzdžiui, kontroliuoti tam tikrų esminių prekių ar išteklių rinkose taikomas kainas ir nustatyti, kaip gamintojams nemokamai skirtų apyvartinių taršos leidimų vertė perkeltina vartotojams.
- 30 Tačiau priėmus tokias priemones neturėtų būti panaikintas apyvartinių taršos leidimų skyrimo nemokamai principo poveikis ir kenkiama Direktyvos 2003/87 tikslams.
- 31 Kalbant apie pirmąjį aspektą, reikia pažymėti, kad atsižvelgiant į Direktyvos 2003/87 10 straipsnyje numatytą neatlygintinumo sąvoką draudžiama ne tik tiesiogiai nustatyti kainą už suteiktus apyvartinius taršos leidimus, bet ir vėliau rinkti mokestį dėl šių suteiktų leidimų.
- 32 Nagrinėjamu atveju, kaip matyti iš Karaliaus dekreto įstatymo 3/2006 ir Ministro įsakymo ITC/3315/2007 konstatuojamųjų dalių, pagrindinėse bylose nagrinėjamais teisės aktais siekiama užtikrinti, kad vartotojas nepatirtų pasekmių, atsirandančių dėl nemokamai skirtų apyvartinių taršos leidimų įtraukimo į rinkoje siūlomos parduoti elektros energijos kainą.
- 33 Iš tikrųjų minėti Ispanijos elektros energijos gamintojai į jų didmeninės elektros energijos rinkoje siūlomą kainą įtraukė apyvartinių taršos leidimų vertę taip pat, kaip bet kokias kitas gamybos išlaidas, nors šie leidimai jiems suteikti nemokamai.
- 34 Kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, tokia praktika ekonominiu požiūriu, žinoma, yra galima tiek, kiek įmonei skirtų apyvartinių taršos leidimų panaudojimas lemia netiesiogines sąnaudas, vadinamas „alternatyviosiomis sąnaudomis“, atsirandančias šiai įmonei atsisakius pajamų, kurias ji gautų pardavusi šiuos leidimus apyvartinių taršos leidimų rinkoje. Tačiau jeigu taikoma minėta praktika ir kartu kainų nustatymo Ispanijos elektros energijos gamybos rinkoje sistema, elektros energijos gamintojai gauna nenumatyto pelno.
- 35 Reikia pažymėti, kad elektros energijos gamybos dienos rinka Ispanijoje yra maržinalinė, kurioje visi gamintojai, kurių pasiūlymai buvo priimti, gauna vienodą kainą, tai yra tą, kurią pasiūlė paskutinio patvirtinto gamybos įrenginio eksploatuotojas. Kadangi ši ribinė kaina atitinkamu laikotarpiu buvo nustatyta atsižvelgiant į kombinuotojo ciklo dujų ir garo elektrinių – technologija, dėl kurios apyvartiniai taršos leidimai suteikiami nemokamai – operatorių pasiūlymus, apskaičiuojant tokių pasiūlymų kainą įtraukta leidimų vertė turi įtakos elektros energijos kainai visoje rinkoje.
- 36 Dėl šios aplinkybės Ministro įsakymu ITC/3315/2007 numatytas atlygio sumažinimas taikomas ne tik nemokamai apyvartinius taršos leidimus gavusioms įmonėms, bet ir elektrinėms, kurioms tokių leidimų nereikia, kaip antai hidroelektrinėms ir atominėms elektrinėms, nes apyvartinių taršos leidimų vertės įtraukimas į sąnaudų struktūrą turėjo įtakos elektros energijos kainai, kuri mokama visiems Ispanijos didmeninėje elektros energijos rinkoje veikiantiems elektros energijos gamintojams.
- 37 Be to, kaip matyti iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos, pagrindinėse bylose nagrinėjamuose teisės aktuose atsižvelgiama ne į skirtų leidimų kiekį, bet į kitus veiksnius, kaip antai elektrinės rūšį ir išmetamų teršalų koeficientą. Nagrinėjamuose teisės aktuose numatytas atlygio už elektros energijos gamybą sumažinimas apskaičiuojamas taip, kad jis taikomas tik kainos daliai, susidariusiai dėl įtrauktų alternatyviųjų leidimų sąnaudų. Tai galiausiai patvirtina aplinkybė, kad mokestis nerenkamas, kai elektrinių operatoriai nemokamai skirtus leidimus parduoda antrinėje rinkoje.
- 38 Taigi pagrindinėse bylose nagrinėjamais teisės aktais siekiama ne nustatyti *a posteriori* mokestį dėl skirtų apyvartinių taršos leidimų, bet pašalinti nenumatyto pelno padarinius, kuriuos Ispanijos elektros energijos rinkoje lėmė nemokamas apyvartinių taršos leidimų skyrimas.

- 39 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Direktyvos 2003/87 10 straipsnyje numatyta apyvartinių taršos leidimų skyrimu nemokamai buvo siekiama ne suteikti atitinkamiems gamintojams subsidijas, bet sušvelninti Europos Sąjungos staigiai ir vienašališkai sukurtos apyvartinių taršos leidimų rinkos ekonominę poveikį siekiant, kad tam tikri gamybos sektoriai, kuriems taikoma ši direktyva, neprarastų konkurencingumo.
- 40 Kaip buvo nurodyta šio sprendimo 9 punkte, konkurencinis spaudimas nebuvo pakankamai stiprus, kad būtų apribotas apyvartinių taršos leidimų įtraukimas į elektros energijos kainą, dėl to elektros energijos gamintojai gavo nenumatyto pelno. Kaip matyti iš Direktyvos 2009/29 15 ir 19 konstatuojamųjų dalių, būtent siekiant išvengti šio nenumatyto pelno, nuo 2013 m. visi apyvartiniai taršos leidimai parduodami aukcione.
- 41 Iš to išplaukia, kad pagal Direktyva 2003/87 nustatytą apyvartinių taršos leidimų skyrimo nemokamai sistemą nereikalaujama, kad elektros energijos gamintojai galėtų įtraukti šių leidimų vertę į elektros energijos kainą ir taip gauti nenumatyto pelno.
- 42 Todėl Direktyvos 2003/87 10 straipsnyje numatyti leidimų skyrimo nemokamai sąvokai neprieštarauja teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėse bylose, pagal kuriuos sumažinamas elektros energijos gamintojų atlygis siekiant panaikinti nenumatytą pelną, gautą dėl nemokamai suteiktų apyvartinių taršos leidimų, su sąlyga, kad, kaip buvo nurodyta šio sprendimo 30 punkte, nepakenkiama šios direktyvos tikslams.
- 43 Kalbant apie šį antrąjį aspektą, reikia priminti, kad pagrindinis Direktyvos 2003/87 tikslas yra iš esmės sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Šis tikslas turi būti pasiektas paisant tam tikro skaičiaus papildomų tikslų ir taikant tam tikras priemones. Šiuo atveju pagrindinė priemonė yra Bendrijos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema. Kiti papildomi tikslai, kurie turi būti pasiekti pagal minėtą sistemą, visų pirma, kaip nurodyta šios direktyvos 5 ir 7 konstatuojamosiose dalyse, yra ekonomikos plėtros ir užimtumo bei vidaus rinkos vientisumo ir konkurencijos sąlygų užtikrinimas (žr. 2012 m. kovo 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Estiją*, C-505/09 P, 79 punktą).
- 44 Taigi nagrinėjamu atveju konkrečiai kyla toks klausimas: ar neutralizuojant nenumatytą pelną, gautą dėl nemokamai skirtų leidimų, pagrindinėse bylose nagrinėjamais teisės aktais nepakenkiama Direktyva 2003/87 nustatytos sistemos tikslui sumažinti išmetamų teršalų kiekį, kai su aplinkos apsauga susijusios sąnaudos įtraukiamos apskaičiuojant prekių kainą.
- 45 Visų pirma reikia pažymėti, kad apyvartinių taršos leidimų skyrimas nemokamai buvo pereinamojo laikotarpio priemonė, kuria siekta išvengti įmonių konkurencingumo praradimo dėl nustatytos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos. Taigi jis tiesiogiai nesusijęs su aplinkosaugos tikslu sumažinti išmetamų teršalų kiekį.
- 46 Antra, reikia pastebėti, kad, atsižvelgiant į maržinalinį šios rinkos pobūdį, pagrindinėse bylose nagrinėjamais teisės aktais daromas poveikis ne apyvartinių taršos leidimų rinkai, bet nenumatytam pelnui, kurį visi Ispanijos elektros gamintojai gauna šių leidimų vertę įtraukus į siekiant nustatyti didmeninės elektros energijos rinkos kainą atrinktų pasiūlymų kainą.
- 47 Iš tikrųjų įmonės gali apyvartinius taršos leidimus, kurie joms skirti nemokamai, panaudoti savo elektros energijos gamybos veiklai arba juos parduoti apyvartinių taršos leidimų rinkoje, atsižvelgdamos į jų vertę rinkoje ir pelną, kurį už tai galėtų gauti.
- 48 Trečia, reikia konstatuoti, kad pagrindinėse bylose nagrinėjamais teisės aktais nepakenkiama Direktyvos 2003/87 aplinkosauginiam tikslui skatinti mažinti išmetamų teršalų kiekį.

- 49 Viena vertus, siekiant sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, šia direktyva buvo nustatyta apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema. Kaip matyti iš šios direktyvos 1 straipsnio, paskatos mažinti išmetamų teršalų kiekį turi būti ekonomiškai efektyvios ir taupios, atsižvelgiant į tai, kad gamintojas, pasirinkdamas ekonomiškai naudingiausią galimybę, gali nuspręsti arba investuoti į efektyvesnes mažiau šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetančias technologijas, arba pasinaudoti didesniu apyvartinių taršos leidimų skaičiumi, arba net sumažinti savo gamybos apimtį. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad pagal pagrindinėse bylose nagrinėjamus teisės aktus apyvartinių taršos leidimų vertę atitinkanti suma gali būti gaunama juos pardavus, darytina išvada, kad šiais teisės aktais elektros energijos gamintojai neatgrasomi nuo išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo.
- 50 Kita vertus, šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo sąnaudos įskaičiuojamos į didmeninėje elektros energijos rinkoje gamintojų pateiktus kainų pasiūlymus. Kadangi didesnės gamybos sąnaudos susilpnina jų poziciją šioje rinkoje, elektros energijos gamintojai skatinami mažinti su jų veikla susijusių išmetamų teršalų kiekį.
- 51 Galiausiai Įstatymu 1/2005 elektros energiją gaminančioms įmonėms nustatoma pareiga kiekvienais kalendoriniais metais atsisakyti tokio apyvartinių taršos leidimų skaičiaus, kuris atitiktų bendrą per ankstesnius kalendorinius metus įrenginio išmestų teršalų patikrintą kiekį tam, kad šie leidimai vėliau būtų panaikinti pagal Direktyvos 2003/87 12 straipsnio 3 dalį.
- 52 Tačiau keli gamintojai Teisingumo Teismui pateiktose pastabose teigė, kad pagrindinėse bylose aptariamas atlygio už elektros energijos gamybą sumažinimas yra toks, kad juo nebeskatinama mažinti išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio.
- 53 Tiesa, kad iš atsakymų į Teisingumo Teismo raštu pateiktus klausimus matyti, jog Ministro įsakyme ITC/3315/2007 numatyta šio sumažinimo apskaičiavimo formulė galėtų lemti tai, kad dėl atitinkamo elektrinės operatoriaus sumažinto išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio padidėtų jo turimo mokėti mokesčio dydis.
- 54 Tačiau Ispanijos vyriausybė pažymėjo, kad šios papildomos sąnaudos nepanaikina naudos, gaunamos dalyvaujant apyvartinių taršos leidimų prekyboje.
- 55 Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad paskatos mažinti kiekvieno įrenginio išmetamų teršalų kiekį esmė yra nauda, kurią galima gauti sumažinus reikiamų apyvartinių taršos leidimų skaičių; šie ekonominę vertę įgyja juos pardavus, neatsižvelgiant į tai, ar jie buvo skirti nemokamai.
- 56 Beje, siekiant Direktyvoje 2003/87 nustatyto tikslo taupiai ir ekonomiškai efektyviai sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį nereikalaujama, kaip buvo pabrėžta šio sprendimo 41 punkte, kad įmonės apyvartinių taršos leidimų, kurie joms skirti nemokamai, sąnaudas įtrauktų į kainas vartotojams.
- 57 Be to, kadangi Ispanijos elektros energijos gamybos rinkoje visiems gamintojams mokama vienoda kaina, o galutinis vartotojas nežino, kokia technologija buvo naudojama jo vartojamai elektros energijai, kurios tarifą nustato valstybė, pagaminti, tai, kiek elektros energijos gamintojai gali į kainas įtraukti apyvartinių taršos leidimų naudojimo sąnaudas, neturi įtakos išmetamų teršalų kiekio mažinimui.
- 58 Iš to matyti, kad priemonė, kuria sumažinamas atlygis už elektros energijos gamybą, kaip antai numatyta pagrindinėse bylose nagrinėjamuose teisės aktuose, to atlygio visiškai nepanaikina, nors ir gali sumažinti paskatą riboti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį.
- 59 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2003/87 10 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėse bylose, kurių tikslas ir poveikis – atlygio už elektros

energijos gamybos veiklą sumažinimas suma, kuria šis atlygis padidėjo į siūlomas elektros energijos pardavimo didmeninėje elektros energijos rinkoje kainas kaip papildomas gamybos sąnaudas įtraukus nemokamai skirtų apyvartinių taršos leidimų vertę.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- ⁶⁰ Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87/EB, nustatančios šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičiančios Tarybos direktyvą 96/61/EB, 10 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėse bylose, kurių tikslas ir poveikis – atlygio už elektros energijos gamybos veiklą sumažinimas suma, kuria šis atlygis padidėjo į siūlomas elektros energijos pardavimo didmeninėje elektros energijos rinkoje kainas kaip papildomas gamybos sąnaudas įtraukus nemokamai skirtų apyvartinių taršos leidimų vertę.

Parašai.